

Miljö- och energidepartementet
Remiss M2015/2414/R

103 33 Stockholm

Remissyttrande från SKGS över promemorian Effektfrågan

SKGS lämnar följande synpunkter på Miljö- och energidepartementets promemoria Effektfrågan.

SAMMANFATTNING

SKGS tillstyrker att lagen (2003:436) om effektreserv förlängs till och med den 15 mars 2025. Vad gäller kostnaden för effektreserven anser SKGS att den ska bäras av de som orsakar behovet och inte som för närvarande av kundkollektivet. Så länge alla nuvarande kärnkraftsreaktorer är igång anser SKGS att Svenska Kraftnät (SvK) bör fortsätta att handla upp 1 000 MW. Tidigare beslut om nedtrappning till 750 MW bör däremot upphävas. Om aviseringarna om förtida nedstängning av reaktorer blir verklighet tror SKGS att SvK kan behöva omvärdera effektbalansens storlek. SKGS tillstyrker därför att lagtexten behålls intakt, eftersom den ger utrymme för SvK att upphandla mer kapacitet om behov skulle föreligga.

SKGS tillstyrker också att SvK ges möjlighet att ingå avtal om minskad elförbrukning utan några särskilda begränsningar när det gäller möjliga avtalspartner. SKGS anser vidare att SvK bör överväga att ge en högre utvärderingspoäng till förbrukningsreduktion, som kan verkställas inom till exempel 15 minuter, än till produktionskapacitet, som kan ta 1-2 timmar att dra igång.

SKGS avstyrker däremot förslaget om särskilda miljökrav för upphandlingen av den produktionskapacitet som ingår i effektreserven.

BEHOVET AV EN EFFEKTRERESERV

SKGS samlar landets mest elintensiva företag, vilka tillsammans förädlar cirka 40 terawatt timmar (TWh) el/år. Två faktorer av största vikt för våra företag är en energiförsörjning, som det går att lita på, och ett elpris, som är konkurrenskraftigt.

Vi har med stigande oro följt de besked som under senare tid getts om planer på förtida stängning av kärnkraftsreaktorer. Det handlar om mer än 2 800 MW effekt, som kommer att falla bort i Sydsverige. Påverkan kommer att bli störst i elområdena SE3 och 4. De av våra företag, som verkar i just dessa områden, upplever redan idag att elförsörjningens

SKGS är den råvaruförädlande och energiintensiva industrin i Sverige, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet. Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige, ca 400 000 svenskar är direkt eller indirekt beroende av basindustrin för sin sysselsättning. Industriproduktionen finns framförallt ute i glesbygden, där inte så många andra arbetstillfällen ges. Runt fabrikerna finns nätverk av mindre företag för transporter, varor och servicetjänster vilket har stor betydelse för den lokala och regionala tillväxten. Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande; den står fören tredjedel av exportintäkterna eller 277 miljarder kronor för 2013. Möjligheten att kunna sälja sina varor till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden är nödvändig för svensk basindustri.

robusthet har försämrats gentemot tidigare. Vidare upplever de som ligger i SE4 allt oftare påtagliga prisskillnader gentemot övriga prisområden, vilket slår mot konkurrenskraften. Prisskillnadseffekten kommer med stor sannolikhet att "smitta av sig" till SE3 om den förtida stängningen av kärnkraftskapacitet blir verklighet och det är givetvis inte ett scenario som våra företag välkomnar.

Promemorian anger att effektreserven har aktiverats vid totalt nio tillfällen under de senaste tio vintrarna, varav fem tillfällen under vintern 2011/12. Med andra ord har marknaden självt klarat av effekthållningen under den allra största delen av tiden. Detta skulle kunna tolkas som att det endast föreligger marginellt behov av att förlänga effektreserven, men det håller inte SKGS med om. Det läge som Sverige med stor sannolikhet kommer att befinna sig i inom några år är annorlunda än den situation, som gällt de senaste 10-15 åren.

I nuläget är det bara subventionerad kraftproduktion som byggs i Sverige. Den tillkommande kapaciteten är oftast intermitterant och dess bidrag till effektbalansen är därför begränsad. Med andra ord, så tillkommer det idag inte någon kapacitet som effektmässigt kan kompensera för förtida stängning av kärnkraft. Det är i sken av detta som SKGS tillstyrker förslaget om att förlänga effektreserven.

Vi ser det som troligt att effektreserven kommer att behöva aktiveras oftare i framtiden än vad som varit fallet historiskt. Vi vill dock påpeka att vi *inte* ser effektreserven som en kapacitetsmekanism i större skala, av den typ som diskuteras i till exempel Storbritannien och Tyskland, utan att vi ser den som en kapacitet tillgänglig för extrema situationer när marknaden inte själv kan hantera balansen.

SKGS anser att ett mycket tungt ansvar vilar på Energikommisionen att i sitt arbete nå en politisk överenskommelse, som skapar grund för framtida investeringar i *planerbar* kraftproduktion. Dessa planerbara resurser kommer att behövas för att hantera effektproblematiken på längre sikt.

KOSTNADEN FÖR EFFEKTRERVEN

I dagsläget bärs kostnaden för effektreserven av kollektivet av konsumenter genom att en avgift läggs på varje förbrukad megawatt timme (MWh). SKGS anser istället att den kraftproduktion, som skapar reglerbehovet, också ska bära kostnaden för detsamma. Med andra ord bör avgiften appliceras per inmatad MWh och inte per konsumerad. SKGS tror att en sådan förändrad applicering skulle skapa incitament för kraftproducenter att förbättra effektbalansen.

EFFEKTRERVENNS STORLEK

I promemorian föreslås att skrivningen om effektreservens storlek i lagen (2003:436) inte ska ändras, utan att den fortsatt ska lyda "... en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig." I stycke 6 Konsekvensanalys anges däremot att "... en lämplig storlek på effektreserven under normala förhållanden är 750 megawatt, även om det undantagsvis kan finnas behov att upphandla en större reserv."

SKGS kan inte finna någon förklaring i promemorian till varför en effektreserv om just 750 MW skulle vara den lämpliga. Vi noterar att också SvK i sitt remissvar¹ undrar över valet av nivå. Under de kommande två vintrarna - med tio kärnkraftsreaktorer fortfarande i drift - upphandlar SvK 1 000 MW. Planen var att därefter - fortsatt med tio reaktorer - trappa ned till 750 MW.

Så länge alla nuvarande kärnkraftsreaktorer har kvar sina drifttillstånd och är körbara anser SKGS att SvK bör fortsätta att handla upp 1 000 MW. Tidigare beslut om nedtrappning till 750 MW bör däremot upphävas. Om aviseringarna om nedstängning av reaktorer blir verklighet tror SKGS att SvK kan behöva omvärdera effektbalansens storlek. SKGS tillstyrker därför att lagtexten behålls intakt, eftersom det ger utrymme för SvK att upphandla mer kapacitet om behov skulle föreligga.

FÖRDELNING MELLAN PRODUKTION OCH FÖRBRUKNINGSREDUKTIONER

Effektreserven skapas genom att SvK ingår avtal dels med elproducenter om att tillföra produktion, dels med elanvändare och elleverantörer om minskad elförbrukning. En handfull av SKGS företag ingår idag i effektreserven och har ingått avtal om att mot ersättning kunna reducera sin förbrukning om SvK ser ett behov av detta.

Enligt gällande lag är det regeringen som meddelar föreskrifter om hur stor andel av effektreserven som ska skapas genom avtal om minskad förbrukning. Promemorian föreslår dock att lagtexten ändras och att regeringen ger SvK i uppdrag att meddela föreskrifter om effektreserven. Detta innebär i realiteten att det blir SvK som avgör fördelningen mellan produktion och förbrukningsreduktioner.

SKGS har stort förtroende för SvK vad gäller hantering av effektbalansen. Vi tillstyrker därför förslaget att SvK ska få större avgörande över fördelningen.

Den övergripande principen måste vara att SvK ska upphandla effektreserv till lägsta möjliga kostnad. SKGS anser dock att SvK bör överväga att ge en högre utvärderingspoäng till förbrukningsreduktion, som kan verkställas inom till exempel 15 minuter, än till produktionskapacitet, som kan ta 1-2 timmar att dra igång. En sådan differentiering skulle premiera den snabba förbrukningsreduktionen, vars fördel är att den ger ett momentant bidrag till effektbalansen.

SÄRSKILDA MILJÖKRAV VID UPPHANDLING

Promemorian uttrycker på flera ställen i texten att det i framtiden bör finnas utrymme för att ställa tydliga miljökrav vid upphandlingen av produktionskapacitet, men några detaljer om hur dessa krav skulle kunna se ut finns inte. Energiminister Ibrahim Baylan har dock vid flera publika tillfällen uttryckt att miljökraven kan handla om att använda biobränslen, till exempel fast biobränsle eller tallolja.

¹ Svenska Kraftnät 2015/1137

De produktionsresurser som idag finns i effektreserven är fossilt eldade. Att konvertera dessa till att eldas med någon typ av biobränsle skulle kräva investeringar. Eftersom kraftverken endast används begränsad tid skulle sådana investeringar inte betala sig. Om lagstiftning ändå skulle tvinga fram en konvertering blir det med nuvarande system kundkollektivet, som får betala. Dessutom skulle ombyggnation och anpassning ta tid i anspråk och under den tiden skulle produktionsresurserna inte vara tillgängliga i effektreserven. Med andra ord riskerar miljökraven att öka kostnaderna och att motverka effektreservens syfte. SKGS avstyrker därför förslaget.

Stockholm den 31 augusti 2015

Anna Holmberg
Energidirektör SKGS